

Stanczik-Starecz Ervin

Rohamaim Zalánról

Az Úr imádsága, vagyis a Miatyánk a Szentírás legismertebb részlete. Mózes két kőtáblája. Egyik Isten (I–III), másik az ember (IV–X). PERSZE 7! kérdés.

Az alapokat ilyformán leraktuk, mert hogy Tibor Zalán – nyugatiasítva – hol tart, ki tudja, én magam sem: imamalmokon foszladozunk.

Jézusom, 57 éves! Jézusom, fél év múlva én is ugyanennyi, ha...

Nagyon régen történt Szegedében. Azért jó így írni róla, mert annyira be-rúgtunk, s így tán nem is emlékszik rám. Én egyszer büszke lenni, egy oldalon vele – a Harmadkor hasábján, aztán el a Móra Kollégiumba, rengeteg csaj... Csúnya dolog! Hajnalban meg felverni a Béke Tanszéket, tavaly láttam – szégyen! Tiszteséges hely lett, pedig államvizsga előtt az összehasonlító nyelvész úr, akkor még elvtárs, oda küldött, hogy ne idegeskedjünk a sok idegesítő, lelkiismeretes nő között, hanem igyunk egy sört, s menjünk vissza komótosan. Én majdnem lekéstem, mert volt szilva is, Zalán eltűnt, de ő is ugyanolyan papírt kapott. Szóval, középiskolás fokon kellett tanítani.

Z. T. akkor már a lírai forradalom, a sok plagizátor meg körötte. Okádtam tőlük.

Szegedé akkor, pedig már Dózsa feje régen odaért, üvegbura intellektuálisan, még a közértes pénztáros is teologizált Szent Ágostonról, hogy az idővel mennyit bajmólódott, szegény püspök, de a JAK-ban ment a cirkusz hungarikuss! Ment az örökös vita, hogy József Attila esztétikáját meghaladtuk vagy nem. Zalán akkor már rá volt csavarodva Kassákra meg az avantgárdra. OK! Én is az utóbbira. A Széchenyi tér romantikus fái alatt.

Na de vissza a JAK-ra, ami tényleg olyan volt, mint egy jak: nehézkes, büdös, szőrös, loncsos és bozontos, piszén pisze. Szereti a gyerekeket, már akkor látszott, rajta meg most, de Isten összenyomja az időt, s csak az attribútumok maradnak meg, hál' Istennek. (Vagy nem?)

Alexa, persze, többet tud nálam, mert a barátja, én meg csak úgy: város, tanszék, kocsmák, nők, bulik...

Szóval, a narancssárga JAK-ban, amikor először megjelent, a negyed város berúgott a sok versvitától. Na, manapság ilyenek már nem léteznek. Nyugodjunk bele. Zalán, ennek azért örülhetsz!

Aztán ő valahol Törökbálinton, én meg egy szakadt csepeli középiskolában nyomtuk az ipart magyarosan. Néha ünnepélyesebb volt, mint kellett volna, de kinek nincs hibája. Utálja, remélem még mindig, a szektásodást, szekértáborozást, mert ez a legszimpatikusabb: „Nem akarok tag lenni!” Szóval, Atlantisz. Nem az elsüllyedés viszonylatában, hanem mint az aranykor része.

A régi hallgatóságot ne úgy képzeljük el, mint a mait. Akkor vér folyt az irodalomból. Az egyetemisták közt néha dulakodás esztétika miatt: pofonok, anyázás, parasztozás. Na, ilyesmi manapság nincs, hülyének néznék az embert.

Emlékszem – de jó! –, a magyar–művészettörténész Sáj Gyuri, pedig nehéz volt bejutni arra a szakra, gitározva adta elő Zalán két hosszúversét. Az elsőtől mindenki elvarázsolódott, a másodiknál jött a verekedés, hogy giccsbe fordította, mert tahó, és inkább kazánkovácsnak kellett volna mennie, a művészetekhez annyit ért, mint a lilaorrú cápa, és még a piát sem bírja.

Aztán filmszakadás, mert az Úr kijuttatott Dél-Amerikába, azért ott jobb volt tanítani: érdeklődés meg egyebek, négy szemeszter, vissza, nem honvág, magánügy, s Zalán még mindig képbén. Örültem. Na, aztán ott is hagyta a híres lapot, ami még a címében is hazudott. Megint örültem, mert arra utalt eme cselekedete, hogy nem adta be még mindig a derekát a disznóknak, ami kép-zavar, de nekem tetszik.

A keresztje még lóg a nyakában – remélem, mert nem tudok róla sokat!

Ja, a metróban többször láttam, de morog magában, pedig kétszer is intettem neki. O. K. Ősz lett a fekete szakállam, a hajam meg a franc sem tudja, milyen színű: pöttyös, szürke, fehér, fakó, holdszín. Szóval, ötvenhét!

Forog benned a láthatatlan táncos...

Forog benned a láthatatlan

Forog benned

Forog

Prágai Tamás örvénylései az irodalom vizében

TULAJDONKÉPPEN – mely szó legtávolabb áll Prágaitól, így a betűk is mennek össze, generációs távolságban állna tőlem, ha nem írnék róla, de írok. Koccintottunk ezer év után, no nem vele, mert ő mértéktartóbb, mint én, hanem „titkos” referensével. Azt hiszem, ő nem is bírja a szeszt (nem a referens!), mint egy külvárosi arisztokrata lengyel. (Praeambulium vége.)

Tamás valahogyan a Napút közelebe került, s én akkor éppen Paraguay felé hajóztam valóságosan is, meg virtuálisan. Nézem a „lejövő” kisregényt, melynek, mivel részlet volt, megváltoztatta a címét. Szóval, teraszon a vidám társaság, olvasom,

hogy jót írt valaki rólam, s a szentelt barátaim elé tárom, hogy igaz lehet-e ez? Csak tartalmilag idézvé: az új próza, tökéletes tömörség, így kellene stb. Nem heroizálom magam tovább, mert nem én tettem. Így kerültem kapcsolatba Prágaival, amiről akkor ő még nem is tudott, meg arról sem, hogy lengyel ő arisztokraták utolsó szála vagyok.

Na de vissza a jelenleg vadnyugati marsallkalapot viselő Tamáshoz, tán nem sértődik meg. Egyébként, szerintem soha nem sértődik meg, legfeljebb nőkre, de az kozmológia, a világot összetartó erők elemzését igényli, s bár én csillagásznak indultam, nem vágok bele a Tamás-Nő

gravitációs hullámtorlódásba, mert Stephen Hawking, aki csak egyetlen ujját tudja mozdítani a kerekesszékekben, kiugrana belőle, s nagyelőadást tartana. Ezt mindenki értse úgy, ahogy akarja. Ez a szép benne.

A kapaszkodópontjai, vagy inkább szökellőpontjai Tamásnak igen változatosak. Punctum saliens, ahogyan Arisztotelész nevezte, elvonatkoztatva: Babits, Bibó, Vajda filozóf, Földi János, és meglepő tánclépések, forgások: aktuálpolitika, kortárs zene és kritika, Diószegi Sámuel, a fűvészkedő és fürkészkedő... Nehéz fölsorolni, meg az egész eddigi életmű annyira színes és szürreálisan meglepő, mintha egy barokk boltív alatt ufók röpködnének. Arra próbálok utalni itt, mert a vészes tömörség is gyilkos lehet az írásban (Néha véresen kelek fel.), hogy Tamás a tartóoszlopokat, írásgalaxisának traverzeit is megcsavarja barokkosan, nehogy egyszerű legyen felmászni még az első szintig is.

És vissza a tömörséghez, vörös óriások és fehér törpék, igen, mint a csillagok élete. Tamás is ragaszkodik öregedő, na nem úgy, mivoltához, mint hogy fölfújódott vörös, dagadt nap legyen. Imigyen például: „Identitásomat több tényező formálta (nők, apa/anya, tanárok, művészet, konyakmeggy, bringatúra stb), de az URH és a Kontroll szilárdította meg '86 előtt.” Ez szép mondat, semmi lacafaca. Úgy hatol mélyre, mint a fúrókagylók. Valamilyik örült csapat még egy tankert

is megfúrt. Évekig szivárgott belőle a rohadt olaj a halak szájába, pedig már 70 éve alternatív energiaforrások ezreit találták ki. Nos, Tamás is kitalált legalább ennyit, de nem használják, mert: MINDENKI tudja, miért.

Tehát azt mondhatjuk, nem megcáfolva önmagunkat (Nos rector!), hogy ha ráközelítünk Tamás csavart tartóoszlopaire, úgy lassan, nem kapkodva, kiderül, hogy szálegyeneseek, mint a székelyföldi fenyők.

A hiteles dokumentumtörténetektől a tündérmeséig minden érdekli Tamást. Jól élt volna a reneszánszban – még Mátyás alatt is, hacsak nem borította volna ófelségére az asztalt a „kiegyensúlyozott külpolitikája” miatt. Ilyformán Medvedgradban végezte volna, mint szegény Janus P. (Ki Orsolya p...járól is írt, aztán püspök.) Manapság a százrétű íróember nem Medvedgradban végzi, legyen-gülve, tébécésen a Kárpátok gyönyörű íve alatt, hanem robotra kényszerítve, a Lobus frontalis-műtétre előkészítve (homloklebens-eltávolítás), hacsak nem rohan ki a világból, mint egyiptomi Szent Antal a sivatagba, s ott táncol, pörög-forog a forró homokban, önkívületi állapotban, s az arra járók megtapsolják rendkívüli mutatványát, MERT NEM TUDJÁK, HOGY EZ A SZÖRNYŰ TÁNC A DÉMONOK ELLENI KIFINOMULT TUSA: ÉLETHÁLHARC.

(A nagy tanulmányt későbbre tervezem Prágai életművéről, mert még nem dőlöngélve forog.)